

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad ca: litarum partiu: proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesítet új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a Jókai-utczán.

József főherceg meghalt.

A mitől hónapok óta rettegtünk, s a mely keserű pohárnak elmulásáért husz millió magyar szívéből szállott fohász az Úr zsámolyához — bekövetkezett. *József kir. főherceg* a legmagyarabb főherceg, magyar nemzetünk egyik legnemesebb fia visszaadta nemes, nagy lelkét Teremtőjének.

Szinte alig tudjuk, alig akarjuk elhinni a lesújtó, a minden reménytől megfosztó gyászós hírt. Szívünk alig tud megnyílni a szörnyű tudatnak, hogy a halál kiszakította szívtükből azt a férfit, a kinek tisztelete minden magyar ember lelkében, oly mélyen begyökerezett.

Miért kell megfosztva lennünk attól, a kit csak szeretni tudtunk, a kire nem gondolhattunk soha másként, mint a legnagyobb és legőszintébb hódolattal. Miért kell elszakadnunk attól, a kinek személye jó és balsorsunkban elválaszthatlanul forrott hozzá nemzetünk életéhez. Most tudjuk igazán, hogy mit veszítettünk József kir. herceg személyében, most, mikor a fájdalom belemarkol és megsanyargatja szívünket. Most, a midőn annyi kéz által látjuk tépve, szakgatva a legfelsőbb tekintély iránti tisztelet szálait, most tudjuk és érezzük leginkább, hogy mi volt József főherceg nekünk, a kihez soha egyetlen magyar ember sem közeledett a tiszteletlenségnek csak árnyékával sem.

De némuljon most el minden egyéb hang. Szívünk most csak nagy és őszinte gyásznak legyen kitérve. Gyászoljuk meg, sirassuk meg, úgy, a hogy szerettük, a hogyan kivitta lelkünk legigazabb odaadását és rajongását. Igaz embert gyászolunk, a kiből nem volt az igaztalanságnak csak árnyéka sem. Megérdemli, hogy emlékéhez elzárando-koljon minden magyar ember gondolata. Tiszteeljük meg, gyászoljuk meg, mint nemzetünk egyik legnagyobb fiát, a kinek magyar élete, magyar eszelekedetei arany betűkkel írhatók be nemzetünk történetkönyvébe. Az Úr reánk akarta mérni e csapást. Megnyugszunk az ő megmészárolt végzésében, mert tudjuk, hogy József főherceg a királyok királyának birodalmában is a magyar nemzeté leendő. Homlokát az igazak, a tiszta nemes lelkek koszorúja fogja ékesíteni, de lelke magyar nemzeteért fog könyörögni ott is örökre.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Néhány szó a Regnum Marianumról.

Irta: IZSÓF ALAJOS.

Hogyan lett a Regnum Marianum és mit művelt megalakulása óta?

A Regnum Marianum formailag 1903 január 2-án alakult meg. A feleletet tehát a fenti kérdésre ezen két teljes évnek összes küzdelmei vajadásai, örömei reményei, szomorúságai, szenvedései és győzelmiei volnának hivatva megadni.

De én úgy érzem, hogy csonkítást kellene elkövetnem, ha a Regnum Marianum történetének szálait csak 1903 január 2-ikától kezdeném szövegezni, mert ezek a szálak visszanyulnak egészen az 1897-98-ik tanévnék második feleig. Akkor történt az, hogy Solymos Oszkár, székesfővárosi hitoktató, elteleve a középiskolai ifjuság megmentésének nagy gondolatától, maga köré gyűjtött néhányat ezen ifjak közül és megalakította közöttük a legelső középiskolai ifjusági kongregációt itt a székesfővárosban. Hogy ebből a mustármagból hogyan nőtt ki ez a trebélyes fa, melynek neve most már Regnum Marianum, hisz és talán igen nehéz is volna elmondani. Az évről-évre kiadott jelentések ugyan jó forráskul kínálkoznak a történetirónak, de ezek csak felszíni hullámversei egy mélyen — egészen a

lelkek oszlasáiban fészkelő erőnek, melyet mi hol szellemnek, hol eszmenek, hol szenvedélynek, hol természetfölötti kedvnek, hol kegyelemnek nevezünk, de valójában se lefogni, se lemérni, se leírni nem bírunk. A Szentírás azt mondja, ez a lélek. A lélek pedig „a hol akar, ott fu“. Azt skatulákba bepakkolni éppen úgy nem lehet, mint évi jelentések vagy titkári előterjesztések papírszeleteire rászoritani.

És én mégis — a Regnum Marianum eddigi történetére való visszapillantásnál — elsősorban erre a pontra óhajtanám irányítani a közfigyelmet. Mi ugyanis most már egy Balaton partján állunk, melyben a kiindulások, elhatározások, gondolatok, érzések, tervek, kegyelmek milliói ringanak és torlódnak. Honnan, miből táplálkozott eddig ez a mi balatonunk, hogy ki nem száradt és nem lett sivár homok-pusztává az ágya? A mint az igazi Balatonnál — úgy a miénkénél is ez a kérdések kérdése.

A felelet pedig egyetlen egy szó: közszükséglet. Ezt aztán variálhatjuk költőileg, szónokilag a hogy akarjuk. A fő mindig egy marad: közszükséglet. Miért kezdődött ez az egész akció? Mert közszükséglet volt. Miért nőtt ekkora terjedelművé? Mert közszükséglet volt. Miért álljon fenn továbbra is? Mert közszükséglet. Igenis kérem, a lelkek világában, a hol a célszerűség a legkérdhetetlenebb logikával követeli érvényesülését, ott a szükségletek teremtenek, táplálnak és növesztenek szerveket.

Egyes egyedül ez a genealógiája ennek az

az egész mozgalomnak is, mely azelőtt Budapesti Középiskolai Mária-congregatio, jelenleg pedig Regnum Marianum név alatt szerepel Magyarorszag katolikus társadalmában. Az a gondolat, mely Solymos Oszkár éjjeli tekvőhelyén nem hagyta pihenni 1897-ben és azóta sem soha, hogy t. i. középiskolai tanuló-ifjuságunknak okvetlen hóna alá kell nyulnunk, ha nem akarjuk, hogy az Krisztustól végleg elforduljon és a lelki halál átka reáomoljon; ez a gondolat ott settenkedik minden jóra való keresztény lélek mélyén. Neki csak az adatott meg, hogy ezt világosabban látta, öntudatosabban hordozta és égetőbben érezte. Így avattak föl őt a helyzet és körülmények utján isten imádatod végzése ezen akció kezdetmenyezőjévé és első munkásává.

„Az első litániát egy kapuszobában az asztalra ragasztott egy szál millygyertya mellett imádkozták a boldogságos Szűzhöz. Különböző okoknál fogva bezárult a szent Szűz kis csapatja előtt az egyetemi templom is, melyben első öszszjevetelüket tartották.“ Az utcára kiteve, elarvultan jártak-keltek, hol találhatnának égő lelküknek enyhét és othont. „1898 szeptember havában — félelvi küzködés, csalódás és várakozás után — minden kilátás megszűnt az óhajtott cél elérésére“ — írják az évkönyvek. S ime néhány hét múlva nagyot fordul a kocka. Az egyházi főhatóság a kongregációi törekvések mellett állást foglal, tekintélyével sulyt ad a magában álló ifjuság kezdeményezésének. A központi papnevelő előjáróságának javoltából az intézeti kápolna megkapják gyülekezési helyül s már 1898 decem-

Mai lapunk 4 oldal.

— **Nemes tett.** Kellemes meglepetés érte pünkösdi ünnepén Vereb község katolikus lakóit. Derék, ügybuzgó tanítójuk lakása régóta rozoga állapotban van. A község lakói nagyrészt szegény kisbirtokosok lévén, képtelenek voltak nagyobb összeget fordítani a már annyira szükséges átalakításokra. A mit egyházi és iskolai ügyeik előmozdítására tenni tudtak, azt is nagyrészt a Verebi Végfal család áldozatkészsége folytán érték el. A régi bajon most egy igazán nemes szívű mutató c. elekedetével segített Belezay István címzetes kanonok, esperes plebános. Pünkösdi napjára összehitta a verebi iskolaszéket s előterjesztvén a régi épület átalakításának szükséges voltát a maga részéről 1000 koronát adott át az iskolaszéknek s ígéretet tett, hogy ezen összeget az ősszel egy újabb 1000 koronás adománnyal fogja kiegészíteni. A verebi iskolaszék egy szép levelet intézett lapunk szerkesztőségéhez, a melyben magasztaló szavakkal emlékezik meg nemes szívű plebánosának ajándékaról, egyszersmind fölkért hennünket, hogy — ámbár tudja, miszerint a szép tett nyilvánosságra hozása ellen a nagyeltű plebános tiltakozni fog, de a jó tett, mint példa is rászolgált arra, hogy a nagy nyilvánosság is tudomást vegyen róla. Igazuk van. E nemes tett önmagát dicséri leginkább s jutalmazója a minden jók Adója leendő.

— **Martonvásár ünnepe.** Pünkösdi hétfőn ment végbe a martonvásári kath. ifjúsági egyesület gyönyörű új zászlójának felszentelése. Már a reggeli órákban meglátszott a község külső képén, hogy nagy ünnepség van készülődésben. Nemzeti zászlós, virágokkal díszített kocsin, bandérium kíséretében vonult be a zászlóanya, Gyapay Pálné, férjével, a kerüllet népszerű képviselőjével és leánykájával. A tüzoltók csapata és felhárulás leányok hosszú serege vonult d. e. 10 órára a templomba, melyet zsúfolásig megtöltött a község apraja, nagya. A nagymise után *Strcil* Ferenc püspöki titkár megindító, szép beszéd kíséretében megáldotta a lobogót, mely nehéz fehér selyemből készült, gazdag arany himnussal, egyik felén a Magyarok Nagyasszonyának, a másikon a magyar ifjúság pártfogójának Sz. Imre hercegnek művészi képével. A felszentelés után a szeged heverése következett. A templom előtt elterülő park árnyékos fái alatt Gyapay Pál az alkalommal gyönyörű, hazafias hévtől lángoló beszédet intézett az ifjúsághoz s nagyszámú közönséghez, melyben örömeinek adott kifejezést, hogy a magasztos ünnepen részt vehetett s a haza és Isten iránti hűségre buzdította az új zászló alá sereglett ifjúságot, kifejezte azon reményét, hogy ez az ifjúság méltó munkása lesz a magyar szabadság azon épületének, melynek alapjait apái épen most rakják le a nagy nemzeti küzdelemben. A szertartás után *Holksy* Ágoston plebános házában barátságos lakoma következett, melyen számos lelkes felkőszöntő hangzott el. Délután 4 órakor az ifjúság nagy hatással adta elő Erdős Károly *„Rákócyról”* c. színművét. Este pedig kitűnően sikerült táncmulatság fejezte be a szép napot.

— **Jubileum.** Lélekemelő szép ünnepet ültek pünkösdi vasárnapján a helybeli könyvnyomdászok. Egyik közszeretnek örvendő munkatársuknak, *Béla* Lajosnak, a Szammer Imre könyvnyomda művezetőjének ünnepelték negyedszázados jubileumát a helybeli sajtó és az ünnepelt tisztelői körében. A szép ünnepélyt a „Fekete Sas” szálloda nagytermében díszgyűlés nyitotta meg. A gyűlés határozata értelmében *Deutsch* Ármán, *Skokna* Pál és *Vermes* József kérétek fel *Béla* Lajosnak, az ünnepeltnek a gyűlésre való meghívására. A megjelent ünnepeltet *Veisz* Ármán üdvözölte szaktársai nevében s szép beszéd kíséretében átadta szaktársai szerény ajándékát. *Veisz* üdvözölő beszédére *Béla* Lajos könyveztve mondott köszönetet szaktársainak, kik költséget s fáradságot nem kímélve őt ezen kedves meglepetésben részesítették. Díszgyűlés után társas ebéd volt, melyen az ünnepelt szaktársain kívül jelen voltak: *Heckenast* Kálmán, *Csitári* Gramanetz Emil nyomdatulajdonosok és *Lurja* Aladár lapszerkesztő. Ebéd alatt az első felkőszöntőt *Zalay* Károly mondotta

szaktársai nevében, kívánván, hogy az ünnepelt jubileum a nyomdászsádnak a jövőben is igaz s kitartó harcosa maradjon. Ebéd alatt felkőszöntőt mondtak még: dr. *Lurja* Aladár, a helybeli sajtó nevében. A társas ebéd, melyen mintegy 30-an vettek részt, Pozsár jó magyos nótái s a jó bor mellett déris hangulatban csak a késő délutáni órákban ért véget.

— **A Szent-György kórház távozó orvosa** ismét beledobta az úszkót a közveleménybe. Leendő levelében az apácákat engedetlenségéről, a főorvost igazságtalanságról s az egész intézetet rendtelenségről vádolja. Alkalmunk volt komoly az ügyeket a legaprólékosabb részletek ismerő ur emberrel beszélgetni, a ki azonban alaposan szállította Kárnik József dr. vádaskodásait. Az egészről azt a benyomást nyertük, hogy Kárnik úr nevelésesen kicsinyes dolgokat fúj fel eléfántokká. Apró kis összehúzóeszközből csinál casus bellit. Ő maga a legdurvább szekaturákat engedte meg a szegény apácákkal szemben s ha esetleg hasonló választ kapott, vádaskodni ment még akkor is, ha igazságot szolgáltatott neki a a tévedőt megbüntették. Egyébirán Kárnik dr. ifjú felháborodásának is más a tüzelője. Legközelebb részletesen fogjuk olvasóinkat informálni a Szent-György kórház nyavalyáról.

— **Felhívás.** A fejérmegyei tüzoltó-szövetség folyó ügyeinek elintézése végett Székesfehérvárott 1905. évi június hó 18-án vasárnap délelőtt 10 órakor a vármegyeház masodemeleti kistermében gyűlést tartván, van szerencsenk ezen gyűlésre a tagtestületeket tisztelettel meghívni és minél számosabban leendő megjelenésre felkérni. Minthogy pedig a múlt évi gyűlésünk határozata folytán a tüzrendészeti szaktanfolyamot ez évben megtartottuk és az alkalommal a jelölt 10 halgatónak költségeit megfizettük, hogy ki-ki falujába visszatérve ott a gyakorlati szakképzés, vizsgázás, eszközök jó karba helyezése, tömlő készlet szaporítása, előfogat, készlet, örködés és általában minden a tüzrendészeti viszonyok körébe eső nemzeti mulasztások és hiányosságok eloszlátásán fáradozzanak, emellett fogva az elnökség ez alkalommal is ügyelmezteti a tüzoltó-testületet és előjárásait, hogy az e tekintetben szükségesnek mutatkozó intézkedéseket a későbbön levő tűzveszélyesebb nyári időszakokra való tekintettel is lelkiismeretesen megtegyék, nehogy az ellenkezés végett oda érkező tüzrendészeti felügyelők jelentése alapján az elnökség kénytelen legyen a közvagyony védelmének elmulasztása miatt az illetékes hatóságnal panaszt emelni. Az ülésen minden község vagy testület képviselője szavazati és indítványozási joggal bír és a megjelenésnél egyenruha viselése nem kötelező. — Székesfehérvár, 1905. június hó 9. *Vida* Pál. szövé. titkár. Dr. *Burchard* Béla. *Barátság* Rezső, szövé. alelnök.

— **A hegyközségi közgyűlés.** A székesfehérvári öreghegyi hegyközség pünkösdi hétfőjén tartotta elői rendes közgyűlését. A közgyűlésen *Polczer* Péter gazdasági tanácsos elnököl, aki megnyitván a közgyűlést bejelenté, hogy több szőlőtulajdonos aláírásával indítvány érkezett be azért, hogy a hegyközségi szervezet megszüntetessék. Ez ügyben elrendeli a szavazást. Pénzes Imre kifogásolja, hogy a távollevő szőlőtulajdonosok meghatalmazottak által is szavazhatnak. Miután *Polczer* tanácsos Pénzest felvilágosítja, hogy ezt az eljárást a törvény megengedi, kezdetét vette a szavazólapok leadása. A hegyközség fenntartása mellett 307, ellenc pedig 282 szavazatot adott le. Így tehát a hegyközség fennmarad.

— **Találós kérdés.** Lapunk egy kíváncsi olvasója a következő kérdés megjeltesére hirdet pályázatot: *„Mi célból készítette Székesfehérvár városa a közfürdőt?”* Nehogy valakit a kérdés látszólagos egyszerűsége tévedésbe ejtsen, kijelenti, hogy a titkos cél nem az, hogy ott a város lakói a meleg időjárás beálltával fürdőjének; mert ebben az esetben a kanális vizének elfogásával s a kanálisnak az egész civilizált világon egyedül álló pátriarkális módszerű tisztogatásával nem tenné a fürdőt csaknem június végéig hasznavelelenné. Megfejtési határidő (hogy mindenkinek elég ideje legyen a gondolkodásra): a kanális megterjesztésének napja. Pályadíj az a több száz koronára rugó összeg, mely a város pénztárába

befolyt volna, ha a kanális egy hónappal korábban tisztogaták volna. Pályázhat mindenki, a gazdasági tanácsos, a főmérnök, a főorvos és a fűrdőfelügyelő kivételével.

— **Megfelebbezett fizetésrendezés.** Mint előre látható volt a városi tisztviselők és hivatalnokok fizetésrendezését a közgyűlési ellenzék Dr. Rádai Lajos biz. tag és társai megfelelőbezték a belügyminiszterhez. A felebbezzést aláírták: *Németh* János, *Ascher* Ferenc, *Richter* József, *Héjy* Imre, *Héjy* József, *Mészáros* Ferenc, *Vásárhelyi* Szabó György és *Jankovits* István. — A fizetésrendezés ellen, a rangfokozat helytelensége alapján három városi tisztviselő is felebbezzést nyújtott be. Ezek: *Moenic* Károly levéltárnok, *Vida* István és *Vincai* Imre számvevők.

— **A főreáliskola tornavizsgája.** A főreáliskola növendékei szombaton délután tartották torna vizsgájukat az iskolai tornaudvarban, a honvédeknek játéka mellett, szép számú közönség és a tanulók szülei jelenlétében. A verseny este 7 órakor ért véget, amikor dr. *Kuthi* József kir. főigazgató felolvasta a győztes növendékek névsorát. Ezek a következők: I. Mászás I/a osztály *Beke* János, *Szentein* Ferenc. I/b osztály *Kuthy* Imre, *Keller* Ferenc. II. oszt. *Sáfr* Dezső, *Hajós* József. III. oszt. *Lauffer* Mór, *Hornig* Ádám. IV. oszt. *Csernai* Gyula, *Csikos* Jenő. V.–VI. oszt. *Fleischmann* Jenő, *Gerő* Imre. VII. oszt. *Wiesner* Frigyes, *Gans* Lajos. II. Futás. I/a oszt. *Kozáry* György, *Poras* Lajos. I/b oszt. *Klein* Miksa, *Schober* Alajos. III. oszt. *Csecsin* Gyula, *Leopold* Sándor. IV. oszt. *Jenesitz* Henrik, *Schlögl* József. V.–VI. oszt. *Wurmser* Lajos, *Wessely* Jenő. VII.–VIII. oszt. *Wessely* Pál, *Eöry* Iván. III. Kötélhúzás. I/b nyert az I/a ellen. IV. Súlydobás, magasugrással. *Wessely* Pál VIII. o. 11 m. 13 cm. *Klein* Adolf VI. o. 9 m. 71 cm. V. Körlátverseny. 1-ső rendű kitüntetéssel: *Wessely* Pál VIII., *Fischl* Béla VI., *Wessely* István VI., *Szabó* Mihály V. 2-od rendű kitüntetéssel: *Wessely* Nándor VIII., *Wiesner* Frigyes VII., *Deák* Gyula VI. oszt.

— **Csendélet Cecén.** *Kiss* Mihály és *Torma* József cecéi legények valami felett összeszólalkoztak az ottani nagyvendéglőben, aminek azután az lett a folytatása, hogy *Torma* egy sörösvéget *Kiss* fejéhez vágott. *Kiss* Mihályt vértől borítva szállították szülői lakására, *Torma* ellen pedig a feljelentést megtették a helybeli kir. ügyészségél.

— **Törvénykezés.** Ötödik eset, hogy *Németh* Jánosnak lopás büntetése miatt a vádlottak padjára került. A múlt év november 16-án *Kohn* Samu korcsmájából ruhaneműeket lopott, amit meg is találtak nála. A többször büntetett tőlvaj tagadott és azt állította, hogy a ruhák az ő tulajdonát képezik. A bíróság, miután tanúk nem voltak, kénytelen volt a megrögzött bűnöst bizonyítékok hiányában felmenteni.

Györi Ferencné sárbogárdi lakosnő hatóság elleni erőszakkal váltotta a kir. ügyészség, mert egy nála foganatósított biztosítási foglalás alkalmával, egy piszkafával a végrehajtó kezére ült. A bíróság *Györi* Ferencnét 8 napi fogházra ítélte.

— **Üzletáthelyezés!** *Póras* Vilmos óras, ékszerész, vésnök és látszerész raktára *Kossuth* utca 5. sz. alá helyeztetett át.

— **Tűz a vidéken.** Ismétlik községben folyó hó 9-én délelőtt 9 órakor eddig ismeretlen okból tűz támadt *Schäffer* Márton csűrjében. A lakosok jó része már künn volt a földiken és így a lángok csakhamar átcsaptak *Mülner* József és *Kaufman* Márton szomszédok portájára, melyek a bennük felhainozva volt takarmánnyal és gazdasági eszközökkel együtt egészen a tűz martalékává lettek. A tűz több száz korona kárt okozott. Egyedül csak *Mülner* pajtája volt biztosítva. Valószínű, hogy a tűz bűnös kéz munkája.

— **Tűz Fülén.** A veszprémi káptalan füléi birtokán tűz volt folyó hó 6-án, melynek előidézője *Gáspár* József udvari hajdu 6 éves hasonnevű fia volt, aki gyufával játszott. A gyermek a cselédek sertesőlyénal egy égő gyutát dobott el, amittől *Major* József kocsis ójának szalmatetőzete tüzet fogott. A bajt rögtön észrevették és csak ennek köszönhető, hogy egy esetleg nagyobb veszedelemnek elejét tudták venni. A gyermek szülei ellen vétkes gondatlanság címén feljelentést tettek a kir. ügyészségnél.

